

Asia: VN/26323/2023

Lausuntopyyntö: Parlamentaarisen vaalialuetyöryhmän loppuraportti

Lausunnonantajan lausunto

Työryhmä loppuraportissaan ehdottaa jatkovalmisteluun ryhtymistä perustuslain ja vaalilain muuttamiseksi siten, että jatkossa vaalipiiri, josta valitaan alle kahdeksaan kansanedustajaa, muodostaisi vaalialueen jonkin toisen vaalipiirin kanssa.

Katsotteko, että työryhmän ehdottama vaalialuemalli tulisi ottaa käyttöön?

Ei

Onko teillä yleisesti lausuttavaa parlamentaarisen vaalialuetyöryhmän esittämästä vaalialuemallista?

Lapin liitto tunnistaa tarpeen eduskuntavaalijärjestelmän uudistamiseen ja pitää hyvänä työryhmän pyrkimystä löytää ratkaisuja Lapin alueen piilevän äänikynnyksen madaltamiseen. Lapin liiton mielestä vaalijärjestelmää tulisi uudistaa siten, että koko maa on samanlaisen tuloslaskennan piirissä ja vaalien tulokset suoraan vertailukelpoisia vaalipiirien kesken. Yksi tarkemmin selvitettävä vaihtoehto voisi olla valtakunnallinen vaalialue, johon myös parlamentaarinen työryhmä raportissaan viittaa.

Joka tapauksessa eri malleja ja niiden vaikutuksia hyvine -ja huonoine puolineen tulisi vertailla laajemmin ennen lopullisen vaihtoehdon valitsemista. Lapin liitto peräänkuuluttaakin vielä laajempaa vaihtoehtoisten vaalijärjestelmämallien vertailua. Työryhmän loppuraportissaan esittämä malli ei esimerkiksi ota kantaa siihen, minkä kokoinen vaalipiirin tulisi lopulta olla, jotta suhteellisuus toteutuisi hyvin/tyytyttävästi. Lapin näkökulmasta ongelmaksi muodostuu myös se, että Oulun vaalipiirin äänestäjät tosiasiallisesti vaikuttaisivat äänillään myös Lapin vaalipiirin tulokseen, koska oululaisten vaikutus Lappiin olisi mallissa suurempi kuin päinvastoin.

Onko teillä lausuttavaa lausumassa esitetystä vaihtoehdosta, jossa vaalipiirijakoa muutettaisiin lausumassa ehdotetulla tai muulla tavalla?

Pitäisi löytää parlamentaarisena yhteistyönä vaalien poliittisen suhteellisuuden parantamiseen sellainen ratkaisu, joka on yhteinen kaikille Suomen alueille sekä yhdenvertainen ja mahdollisimman ymmärrettävä myös äänestäjien näkökulmasta. Tämä työ vaatii erilaisten vaihtoehtojen pohdintaa ja niiden pohjalta tehtyä ratkaisua. Vaalijärjestelmän jakautuminen kahteen järjestelmään ei ole

toivottavaa, se monimutkaistaisi järjestelmää ja sen ymmärrettävyyttä ja sillä voisi olla myös luotettavuutta heikentävä vaikutus yksittäisen äänestäjän näkökulmasta tarkasteltuna. Lisäksi kahdessa järjestelmän mallissa äänestäjien yhdenvertaisuus ei toteutuisi: muualla maassa äänestäjät vaikuttaisivat vain oman vaalipiirinsä tulokseen. Tämäkin käytännön vaikutus rapauttaa vaalijärjestelmän tasa-arvon, yhdenvertaisuuden ja ymmärrettävyyden tavoitetta.

Onko teillä lausuttavaa lausumassa esitetystä vaihtoehdosta, jossa muodostettaisiin valtakunnallinen vaalialue, johon kaikki vaalipiirit (pl. Ahvenanmaan maakunnan vaalipiiri) kuuluisivat?

Tätä vaihtoehtoa tulisi Lapin liiton näkemyksen mukaan selvittää esitettyä tarkemmin. Myös uudistetun vaalipiirijaon mallia tulisi tarkastella yhtenä vaihtoehtona, koska se voitaisiin toteuttaa ilman perustuslain muuttamista. Vaalipiirien yhdistämistä pitäisi myös tarkastella koko maan näkökulmasta.

Onko teillä muuta lausuttavaa työryhmän loppuraportista?

-

Takkula Hannu
Lapin liitto

Knutars Heli
Lapin liitto